

Nd.

189. Frumvarp til laga

um byggingarsamþykktir fyrir sveitir og þorp, sem ekki eru löggiltir verzlunarstaðir.

Frá landbúnaðarnefnd.

1. gr.

Heimilt er sýslunefnd að gera byggingarsamþykkt fyrir sýsluna. Undanþegnir þessu ákvæði eru löggiltir verzlunarstaðir, er hafa sett sér byggingarsamþykkt samkvæmt l. nr. 19 frá 20. okt. 1905.

Setji löggiltur verzlunarstaður sér síðar sérstaka samþykkt, þá eru þau kaup-tún þar með undanþegin ákvæðum byggingarsamþykktar sýslunnar.

2. gr.

Sýslunefnd skal kjósa nefnd manna, er semur frumvarp að byggingarsamþykkt og leggur það síðan fyrir sýslunefnd til samþykktar.

Sýslunefndin kveður að því loknu til fulltrúafundar á því svæði, er samþykktinni er ætlað að ná til, og skal hver hreppsnefnd tilnefna 2 fulltrúa á fundinn. Sýslunefnd tiltekur fundarstað, en oddviti hennar eða sá, er nefndin hefur kosið til þess, boðar til fundar og stjórnar honum.

3. gr.

Á fundi þeim, sem um getur í 2. gr., leggur fundarstjóri fram frumvarp það til samþykktar, sem sýslunefndin hefur áður samþykkt. Fallist fundurinn á frum-

varpið óbreytt með $\frac{3}{5}$ atkvæða mættu fulltrúa, sendir sýslumaður það stjórnarráðinu til staðfestingar. Samþykki fundurinn breytingar á frumvarpinu, skal það aftur lagt fyrir sýslunefnd, og getur hún enn breytt því, þó því aðeins, að $\frac{2}{3}$ sýslunefndar greiði þeim breytingum atkvæði. Skal frumvarpið síðan sent stjórnarráðinu til staðfestingar. Vilji stjórnarráðið breyta einhverjum ákvæðum samþykktarinnar, þá skal leggja þær breytingar fyrir sýslunefnd. Samþykki hún eigi breytingarnar, skal stjórnarráðið eigi að síður staðfesta samþykktina, nema einhver ákvæði hennar séu lögum gagnstæð.

Frumvarp til samþykktar, sem ekki hefur náð $\frac{3}{5}$ greiddra atkvæða á fulltrúafundi, er fallið, og má eigi bera það upp að nýju í sýslunefndinni, fyrr en á næsta aðalfundi hennar.

Staðfestar byggingarsamþykktir skal birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

4. gr.

Í byggingarsamþykkt skal ákveða, að í hverjum hreppi skuli vera byggingarnefnd. Í henni eiga sæti 3 menn, skulu 2 vera kosnir af hreppsnefnd og jafnmargir til vara. Kosning þeirra fer fránu að afloknum hverjum almennum hreppsnefndarkosningum og gildir til jafnlangs tíma og hreppsnefndarinnar. Enn fremur skal þar ákveðið, að sýslunefnd ráði byggingarfulltrúa í samráði við stjórn teiknistofu landbúnaðarins og stjórn hlutaðeigandi búnaðarsambands, og er hann jafnframt formaður allra byggingarnefnda hreppanna. Heimilt er 2 eða fleiri sýslufélögum að hafa sameiginlegan byggingarfulltrúa.

Laun byggingarfulltrúa greiðist af þessum aðilum: Sýslusjóði að $\frac{1}{3}$, nýbýlasjóði að $\frac{1}{3}$ og byggingarsjóði að $\frac{1}{3}$.

Oddviti sýslunnar annast greiðslu til fulltrúans.

5. gr.

Í byggingarsamþykktum skulu vera fyrir mæli um:

1. Að ákveða legu og afstöðu nýrra bygginga úr varanlegu efni, sömuleiðis bygginga, þótt ekki séu úr varanlegu efni, ef þeim er fyrirhugaður staður fast við íbúðarhús eða í nágrenni þess.
2. Eftirlit með byggingarframkvæmd þeirri, er um ræðir í 1. lið. Byggingarnefnd hefur í því sambandi heimild til að heimta, þegar byggja skal nýtt hús, að uppdráttur af húsinu sé lagður fram, að þær breytingar séu gerðar á húsinu, er henni þykir ástæða til, og að ákveða, að hús, sem ætluð eru til atvinnurekstrar, sem hefur brunahættu í för með sér, skuli byggð á afviknum stöðum eða svo tryggilega útbúin sem henni þykir þörf á eða gildandi lög um brunamál skipa fyrir. Enn fremur hafi nefndin gætur á, að ný hús séu byggð eins og hún hefur ákveðið, og hafi eftirlit með aðalviðgerðum á húsum úr varanlegu efni.
3. Að enginn megi byggja nýtt hús úr varanlegu efni, nema hann hafi áður fengið til þess skriflegt leyfi byggingarnefndar.
4. Að ef einhver byrji á smíði slíkra húsa án leyfis nefndarinnar eða byggi öðruvísi en hún hefur ákveðið, þá skuli hann og yfirsmiður hússins sæta sektum frá 100—1000 krónum, er renni í sýslusjóð, og þar að auki geti nefndin látið rífa niður á kostnað eiganda, það sem gert hefur verið, ef henni þykir ástæða til. Sama gildir, ef byrjað er á verulegum breytingum húsa, sem lög þessi taka til, áður en fyrir liggur skriflegt leyfi nefndarinnar.
5. Eftirlit með íbúðum í sýslunni og leiðbeiningar og íhlutun um nauðsynlegar umbætur á þeim í samráði við héraðslækni.
6. Eftirlit með fjósum og þeim byggingum, þar sem vinnsla mjólkurvara fer fram, og hlutast til um, að bætt verði úr því, sem áfátt er samkvæmt þeim reglum, er þar um gilda. Þar, sem árleg dýralæknisskoðun fer fram vegna mjólkurframleiðslunnar, er heimilt að ákveða, að hlutaðeigandi stjórn mjólkurbús hlutist

til um, að byggingarfulltrúi fái afrit af skýrslu dýralæknis um þau atriði, sem áfátt er og máli skiptir í þessu sambandi.

Verkefni byggingarnefndar er: 6. gr.

1. Að veita byggingarleyfi.
2. Að hafa umsjón með því, að byggingarsamþykktum og skipulagsuppráttum sé fylgt.

7. gr.

Hver byggingarnefnd skal halda að minnsta kosti einn fundi á ári, þar sem tekin séu til meðferðar byggingarmál hreppsins og ráðstafanir gerðar fyrir væntanlegum framkvæmdum.

Fundir skulu rækilega auglýstir hreppsþúum með hæfilegum fyrirvara, enda hafi byggingarfulltrúi undirbúið fundinn, svo að unnt sé að afgreiða þau mál, er fyrir liggja.

Nefndin skal halda sérstaka fundarbók, er hún ritar í allar gerðir sínar, og sé hún undirskrifuð í lok hvers fundar af öllum viðstöddum nefndarmönnum. Bækur þessar og rífföng greiðist af sýslusjóði. Þóknun til hinna hreppskjörnna nefndarmanna greiðist úr sveitarsjóði.

8. gr.

Nú er hlutaðeigandi óánægður með ákvörðun byggingarnefndar, og getur hann þá skotið ágreiningnum undir úrskurð forstöðumanns teiknistofu landbúnaðarins, er fellir fullnaðarúrskurð um málið, eftir að hafa fengið skriflegar ástæður beggja aðila.

9. gr.

- Auk þess, sem áður er fram tekið, skulu verkefni byggingarfulltrúa vera þessi:
1. Fara um sýsluna og leiðbeina sýslubúum um hvers konar byggingar og láta þeim í té eða útvega teikningar af þeim, ef þess er óskað. Ferðum þessum sé hagað þannig, að hann komi á hvert byggt ból í sýslunni ekki sjaldnar en 5. hvert ár.
  2. Vera trúnaðar- og eftirlitsmaður Búnaðarbankans og nýbýlastjórnar með þeim byggingum, sem byggðar eru fyrir lán eða fjárstyrk frá þessum stofnunum. Hann aðstoði enn fremur, ef þess er óskað, við athuganir og tilraunir með byggingarefni o. fl. í því sambandi. Starfssvið byggingarfulltrúa skal nánar fram tekið í byggingarsamþykkt.

10. gr.

Nú hefur húsagerðarsamþykkt verið sett samkv. l. um jarðræktar- og húsagerðarsamþykktir í sveitum, og er þá stjórn þeirra mála heimilt að ráða byggingarfulltrúa, sem starfar á því svæði, er samþykktin gildir fyrir, til þess að hafa á hendi jafnframt því starfi sínu framkvæmdastjórn við hinar fyrirhuguðu byggingarframkvæmdir að fengnu samþykki sýslunefndar og teiknistofu landbúnaðarins.

11. gr.

Sýslunefnd hefur heimild til, í samráði við byggingarfulltrúa og teiknistofu landbúnaðarins, að semja sérstaka reglugerð um byggingu húsa úr varanlegu efni, svo sem styrkleika steinsteypu og máttarviða, hæð undir loft, útbúnað reykháfa, yfirklaðningu, raflagnir o. s. frv. Reglugerð þessi öðlast því aðeins gildi, að hún hafi hlotið staðfestingu stjórnarráðsins.

12. gr.

Með mál um brot á samþykktum, sem gerðar eru samkvæmt lögum þessum, skal farið sem opinber lögreglumál, og skal byggingarfulltrúi kæra þau tafarlaust fyrir lögreglustjóra.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frv. þetta er sent landbúnaðarnefnd neðri deildar af Búnaðarfélagi Íslands. Það er samið af millipinganefnd búnaðarþings og samþykkt af því. Frv. fylgdi svo hljóðandi greinargerð:

„Með frumvarpi þessu er sýslunefndum heimilað að setja sér byggingarsamþykktir. Gert er ráð fyrir, að eftir stríðið verði miklu fé varið til endurbygginga í sveitum, og munu lögín um jarðræktar- og húsagerðarsamþykktir eiga sinn þátt í því. Það verður því að teljast tímabært, að sett verði lög, er heimili eftirlit með byggingu húsa úr varanlegu efni og tryggi þar með, svo sem verða má, að fé þessu sé skynsamlega varið og komi að tilætluðum notum fyrir nútíð og framtíð.

Leitað hefur verið álits skipulagsstjóra Harðar Bjarnasonar og Þóris Baldvínssonar, forstöðumanns teiknistofu landbúnaðarins, um frumvarpið, og hafa þeir báðir mælt með því. Hörður Bjarnason hefur jafnframt sent nokkrar tillögur til athugunar, og hafa þær í aðalatriðum verið teknar upp í frumvarpið.

Þannig samþykkt á búnaðarþingi með 19 : 1 atkv.“

Til viðbótar því, sem þegar er fram tekið, þykir nefndinni rétt að benda enn á tvö atriði. Eftirlit með húsabyggingum í sveitum fyrir fé rikissjóðs og fyrir láns- og styrktarfé úr byggingarsjóði og nýbýlasjóði víðsvegar á landinu hefur reynzt svo miklum örðugleikum bundið, að það hefur oft orðið lítið eða ekkert.

Í nokkrum héruðum er mikil hætta af jarðskjálftum, en auk þess geta jarðskjálftar komið í sveitum, sem ekki heinlínis teljast til jarðskjálftahéraðanna. Mætti þar minna á Dalvík og jarðskjálftana þar fyrir nokkrum árum. Í umræddum jarðskjálfta kom það í ljós, að hús, byggð úr lítið eða ekkert járnbentri steinsteypu, þoldu ekki jarðskjálftana, og var það talið mikið lán, að ekki varð manntjón af þeim orsökum. Ekkert eftirlit er með því, að íbúðar- og peningshús úr steini eða steinsteypu séu þannig byggð, að ekki stafi af þeim mikil lífshætta fyrir menn og skepnur jafnvel í smærri jarðskjálftum, t. d. í helztu jarðskjálftahéruðum landsins. Í nokkrum þessara héraða hefur þó fjöldi bæja gerfallið eða stórskemmt jafnvel oft á fyrri öldum og síðast árið 1896.

Nokkurt orð leikur á, að margir virðist nú hafa gleymt þessum atburðum og byggji ekki með tilliti til þess, að þeir geti endurtekizt. Það eru því góðar og gildar ástæður til að heimila héraðsstjórnnum að láta þetta mál til sín taka og hafa um það samvinnu við lánsstofnanir landbúnaðarins, eins og frv. gerir ráð fyrir.